

Акцизний податок

«Вимагати знищення податків означало б вимагати знищення самого суспільства. Держава нічого не може зробити для громадян, якщо громадяни нічого не зроблять для держави.»

Н.І. Тургенев (1789-1871)

Російський економіст, основоположник фінансової науки в Росії

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Загальна характеристика акцизного податку як специфічного акцизу.
- 2. Платники, об'єкт та база оподаткування акцизним податком.
- 3. Ставки податку та особливості їх застосування до окремих груп підакцизних товарів.
- 4. Порядок обчислення та сплата податку.

Самостійно

- 1.Акцизні марки.
- 2.Акцизні склади.
- 3.Особливості оподаткування АП алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Семінарське заняття

- 1. Загальна характеристика акцизного податку як специфічного акцизу.
- 2. Платники, об'єкт та база оподаткування акцизним податком.
- 3. Ставки податку та особливості їх застосування до окремих груп підакцизних товарів.
- 4. Порядок обчислення та сплата податку.
- 5. Акцизні марки.
- 6. Операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування.
- 7. Особливості оподаткування АП алкогольних напоїв та тютюнових виробів.
- 8. Акцизні склади.
- 9. Практичне завдання. Розв'язування типових задач щодо визначення суми ПДВ, АП.

1. Загальна характеристика акцизного податку як специфічного акцизу.

Відмінності АП (як форми специфічних акцизів) та ПДВ (як форми універсальних акцизів)

АП

Диференційовані за окремими видами та групами товарів

Товари

Сплачується один раз, як правило, виробником чи імпортером

Має менш регресивний характер, оскільки певні групи підакцизних товарів споживаються, як правило, заможними верствами населення.

впливає, оскільки підвищення цін за рахунок АП може зменшити споживання в кількісному вимірі

Ставки

Об'єкт оподаткування

Порядок сплати

соціальні наслідки

вплив на структуру споживання

ПДВ

Недиференційовані за окремими видами та товарів (якщо застосовується декілька ставок, кількість не зазначена)

Товари, роботи, послуги

Сплачується на всіх етапах розвитку товарів

має більш регресивний характер для заможних громадян; основний тягар, розподіляється між широкими верствами населення, які витрачають більшу частину доходів на поточне споживання.

не впливає, оскільки ставки є універсальними, (практично єдиними на всі товари й послуги).

Істотні ознаки АП

- Акцизний податок є непрямим податком;
- Акцизний податок передбачає виникнення податкового обов'язку тільки щодо специфічних товарів (продукції), визначених законом як підакцизні. Акцизний податок пов'язується з певною специфічною групою товарів (продукції). Даний податок встановлюється, як правило, на дефіцитну й високорентабельну продукцію й товари, призначені для населення та такі, що є державною монополією;
- Акцизний податок включається в ціну реалізації підакцизних товарів (продукції);
- Акцизний податок є загальнодержавним податком, встановлюється Верховною Радою України;
- Акцизний податок є територіальним податком, що обумовлює стягнення

Акцизний податок

(до 2011 р. - акцизний збір) різновид непрямих податків, яким оподатковуються високорентабельні та монопольні товари, що включається у ціну товару та платниками якого виступає кінцевий споживач товару, на який нараховується акциз.

Підакцизні товари (відповідно до ПКУ р.VI)

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;

Підакцизні товари

Перелік вітчизняної підакцизної продукції відповідає класичним принципам акцизного оподаткування і включає:

«соціально небезпечні» товари - усі види спиртової і алкогольної продукції, широкий асортимент тютюнових виробів (курильний тютюн, сигарети, цигарки);

«предмети розкоші» - мотоцикли, легкові автомобілі

певні види мінеральної сировини і продукти їх переробки - деякі види пально-мастильних матеріалів.

Акцизний податок до державного бюджету сплачується:

- із вироблених в Україні підакцизних товарів;
- із ввезених на митну територію України підакцизних товарів;
- із виробленої електричної енергії виробниками електричної енергії, які мають відповідну ліцензію і продають її поза оптовим ринком електричної енергії;
- з оптового постачання електричної енергії;
- із переобладнаних ввезених на митну територію України транспортних засобів у легкові автомобілі.

Платником акцизного податку до місцевого бюджету є:

- Особа - суб'єкт господарювання роздрібною торгівлю, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів, а саме:
- Для реалізованих підакцизних товарів, ставки податку встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках від вартості (з податком на додану вартість), у розмірі 5 відсотків.

Алкогільні напої, в тому числі пиво

Тютюнові вироби

Бензини моторні

Дизельне пальне

Скrapлений газ

Паливо моторне альтернативне

Біодизель

Інші підакцизні товари, визначені у п.п. 215.3.4 статті 215 ПКУ

2. Платники, об'єкт та база оподаткування акцизним податком.

ПЛАТНИКИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ - є специфічною категорією, яка використовується для визначення сукупності суб'єктів господарювання та фізичних осіб, на яких положеннями Податкового кодексу покладено обов'язок сплати акцизного податку

особи, які виробляють підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини

особи - суб'єкти господарювання, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України

фізичні особи (резиденти чи не резиденти), які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, які кількісно перевищують величину, визначену митним законодавством України

особи, які здійснюють операції з конфіскованими, безхазяйними підакцизними товарами, такими, які за правом успадкування чи на інших підставах переходять у власність держави

особи, які реалізують або передають іншим особам для подальшого використання підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку на умовах, визначених для операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування

особи, на які покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог

особи, які за умови допущення нецільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр стовідсоткового спирту

особи, які за умови порушення цільового використання підакцизних товарів при здійсненні операцій, які не підлягають або звільнені від оподаткування

замовники, за дорученням яких виробляються підакцизні товари (продукція) з давальницької сировини, сплачують акцизний податок виробнику

ОБ'ЄКТИ ОПОДАТКУВАННЯ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ:

операції з реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)

операції з реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам

операції з ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України

операції з реалізації конфіскованих та інших товарів, які перейшли у власність держави

операції з реалізації або передачі підакцизних товарів (продукції), які були звільнені від сплати податку

обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції) понад встановлені нормативи, які затверджені центральним органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України

База оподаткування акцизним податком

1. При застосуванні адвалорних ставок – як при виробництві на митній території України, так і при імпорті підакцизних товарів - є вартість реалізованого (ввезеного) товару, визначена за встановленими виробником (імпортером) максимальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням АП.

При проведенні обчислення сум податкового зобов'язання з максимальної роздрібною ціною ПДВ включається

2. Уразі обчислення АП за специфічними ставками у твердих сумах з одиниці товару з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів – є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару, об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках

Не підлягає оподаткуванню акцизним податком

експорт підакцизних
товарів (продукції);

ввезення на митну
територію України
раніше експортованих
товарів (продукції), у
яких виявлено недоліки,
для їх повернення
експортеру.

3. Ставки податку та особливості їх застосування до окремих груп підакцизних товарів.

Види ставок акцизного податку

Адвалорні

Встановлюють у відсотках до вартості товарів (продукції)

Специфічні

Встановлюють у грошовому виразі на одиницю товару (продукції), представлену фізичних одиницях

Застосовуються до спирту етилового, алкогольних напоїв, пива, нафто продуктів, скрапленого газу, транспортних засобів

Змішані (одночасно)

Встановлюють одночасно за ставками у відсотках до вартості товару (продукції) та у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції)

Застосовуються до тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну

Ставки акцизного податку на спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво

Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару(продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Одиниці виміру	Ставки податку
2203 00	Пиво із солоду (солодове)	гривень за 1 літр	0,81
2204 (крім 2204 10, 2204 21 10 00, 2204 29 10 00)	Вина виноградні натуральні	гривень за 1 літр	0,01
22.04 (крім 2204 10, 2204 21 10 00, 2204 29 10 00)	Вина натуральні з доданням спирту та міцні (кріплені)	гривень за 1 літр	2,33
2204 10, 2204 21 10 00, 2204 29 10 00	Вина ігристі Вина газовані	гривень за 1 літр	3,38
2205	Вермути та інші вина виноградні натуральні з доданням рослинних або ароматизувальних екстрактів	гривень за 1 літр	2,33 ¹
2206 00 (крім 2206 00 31 00, 2206 00 51 00, 2206 00 81 00 - сидр і перрі (без додавання спирту)	Інші зброджені напої (наприклад, сидр, перрі (грушевий напій), напій медовий); суміші із зброджених напоїв та суміші зброджених напоїв з безалкогольними напоями, в іншому місці не зазначені (з доданням спирту)	гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	45.87

Ставки акцизного податку на нафтопродукти, скраплений газ

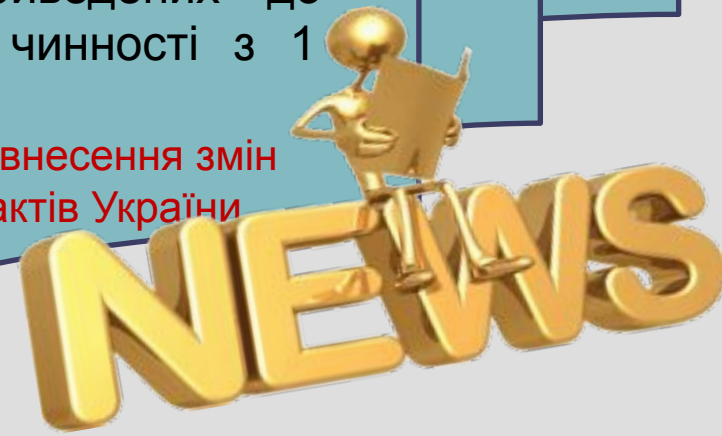
Код товару (продукції) згідно з УКТ ЗЕД	Опис товару (продукції) ЗГІДНО З УКТ ЗЕД	Ставки акцизного податку у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції)	
		одиниці виміру	ставка
Легкі дистиляти:			
2710 11 11 00	для специфічних процесів переробки	євро за 1000 кілограмів	182
2710 11 15 00	для хімічних перетворень у процесах, крім зазначених у товарній підкатегорії 2710 11 11 00	євро за 1000 кілограмів	182
Бензини спеціальні:			
2710 11 21 00	уайт-спірит	євро за 1000 кілограмів	182
2710 11 25 00	інші спеціальні бензини	євро за 1000 кілограмів	198

Нововведення по адмініструванню АП з 2016 року

- запровадження системи електронного адміністрування реалізації пального;
- введення акцизної накладної, як обов'язкового електронного документу, який складатиметься при здійсненні всіх операцій з реалізації пального на внутрішньому ринку. При цьому, з 1 березня 2016 року діятиме перехідний період для такого нововведення, з 1 квітня 2016 року акцизні накладні функціонуватимуть повноцінно;
- зміна одиниці виміру пального, на яке встановлено ставки акцизного податку, з кілограмів на літри приведених до температури 15⁰С. Зазначені зміни набирають чинності з 1 березня 2016 року.

Законом України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році"

Нововведення по адмініструванню АП з 2016 року

Положеннями Закону № 909 передбачено збільшення ставок акцизного податку:

на пальне – на 13 відсотків,

на спирт, спиртові дистиляти та спиртні напої – на 50 відсотків,

на пиво – на 100 відсотків,

на вина, крім вин виноградних натуральних – на 100 відсотків,

на інші зброджені напої, сидр і перрі – на 50 відсотків;

на слабоалкогольні напої – в 3 рази;

на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну, а також мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку з тютюнових виробів – на 40 відс. специфічна ставка.

Адвалорну ставку залишено без змін (12 відсотків).

Зазначені норми набирають чинності з 1 січня 2016 року, крім ставок акцизного податку на підакцизні товари (продукцію), що підлягають маркуванню марками акцизного податку, які набирають чинності з 1 березня 2016 року.

ені зміни набирають чинності з 1 березня 2016 року.

Законом України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році"

Нововведення по адмініструванню АП з 2016 року

Щодо запровадження нових штрафів

-За порушення платниками акцизного податку граничних термінів реєстрації акцизних накладних/розрахунків коригування до акцизних накладних в Єдиному реєстрі акцизних накладних стягується штраф у розмірі від 2% до 40% суми акцизного податку. Раніше штраф не застосовувався через відсутність самого механізму податкових накладних з акцизного податку;

-За відсутність з вини платника акцизного податку реєстрації акцизної накладної в Єдиному реєстрі акцизних накладних/розрахунку коригування протягом більш як 120 календарних днів після дати, на яку платник податку зобов'язаний скласти акцизну накладну/розрахунок коригування, – 50% суми акцизного податку. Раніше штраф не застосовувався з причини, зазначеної вище.

Законом України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році"

4. Порядок обчислення та сплата податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції).

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання митним органом у визначених законодавством випадках.

Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів (продукції) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації за місячний податковий період.

Терміни сплати акцизного податку

Виробники підакцизних товарів перераховують податок до бюджету

Протягом 10 календарних днів, наступних за останнім днем подачі податкової декларації за місячний податковий період

Власники готової продукції, виробленої з давальницької сировини

Не пізніше дати відвантаження їм або за їх дорученням іншій особі готової продукції

Імпорттери товарів на митну територію України

До або в день подання митної декларації

Імпорттери маркованої підакцизної продукції

Під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації

Особливості обчислення акцизного податку з товарів, вироблених на митній території України

Сума акцизного податку визначається платником самостійно, виходячи з обсягів реалізованих підакцизних товарів, ставок податку, що діють на момент реалізації такої продукції

При визначенні суми податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених з давальницької сировини застосовуються ставки податку, що діють на дату відвантаження готової продукції її замовнику

Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті за офіційним курсом, встановленим НБУ, що діє на перший день кварталу в якому здійснюється реалізація

Забороняється сплата акцизного податку шляхом взаємних заліків, зустрічних зобов'язань, векселями та в інших формах, що не передбачають сплати сум такого податку коштами

Платник акцизного податку має право на коригування податкових зобов'язань у випадку повного (часткового) повернення раніше реалізованих ним товарів для усунення недоліків товару або його знищення (переробки) у зв'язку з неможливістю усунення таких недоліків

Особливості обчислення акцизного податку з товарів, які ввозяться на митну територію України

Сума акцизного податку визначається платником самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок податку

Податок із підакцизних товарів (продукції), обчислюється у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим ЦБУ на дату подання митному органу митної декларації до митного оформлення

Коригування сум акцизного податку імпортеру у разі, якщо він повертає підакцизні товари (продукцію), раніше ввезені на митну територію України, у зв'язку з непридатністю їх до реалізації

При порушенні умов розміщення підакцизних товарів у митних режимах, розрахунок суми податку проводиться за ставками, що діяли на момент подання митної декларації при розміщенні у відповідний режим

Особливості обчислення акцизного податку в разі тимчасового ввезення па митну територію України та переміщення через митну територію України транзитом підакцизних товарів

Ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що переміщуються через митну територію України транзитом, проводиться без сплати податку

Граничними термінами транзиту підакцизних товарів митною територією України (з моменту ввезення на територію України) є:

Автомобільним транспортом:

- 5 діб у разі прямого транзиту;
- 10 діб у разі комбінованого перевезення

Залізничним транспортом:

- 21 доба - у разі прямого транзиту;
- 28 діб - у разі переадресування

Забороняється сплата акцизного податку шляхом взаємних заліків, зустрічних зобов'язань, векселями та в інших формах, що не передбачають сплати сум такого податку грошовими коштами

Методика розрахунку сум АП.

Сума АП, якщо ставка встановлена в грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється наступним чином:

1) при застосуванні ставки АП у гривнях за формулою:

$$A = C \times K,$$

де А - сума АП;

С - ставка АП;;

К - кількість товару, визначена в фізичних одиницях виміру.

2) при застосуванні ставки АП в євро за формулою:

$$A = C \times \text{€} \times K,$$

де € - курс гривні до євро станом на перший день відповідного кварталу.

- 3) сума АП, якщо ставка встановлена у відсотках, обчислюється за формулою:

- а) для вітчизняних товарів:

- $A = C \times B,$

- де B - *вартість*;

- б) для імпортних товарів:

- $A = B_M \times C,$

- де B_M - *митна вартість*.

- До того ж при імпорті товарів АП нараховується на суму митної вартості з урахуванням фактично сплаченої суми мита.

- $A = (MB + B) \times C,$

- де A - сума АП;;

- 4) якщо формується ціна з плановою нормою прибутку:

- $A = \frac{C_{\epsilon} + \Pi}{\epsilon} \times C$

- $100\% \times C$

- де C_{ϵ} - собівартість;

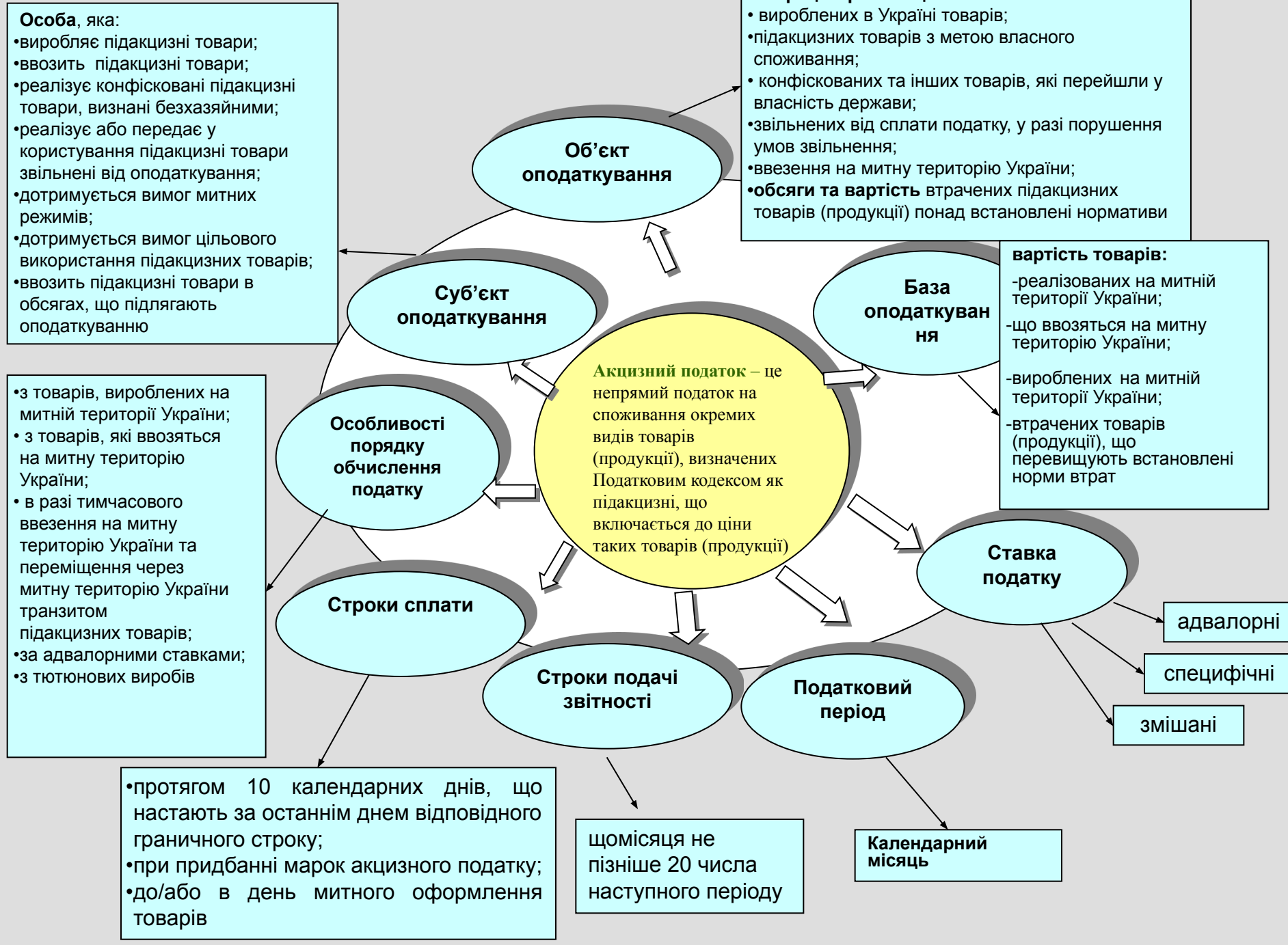
- Π - прибуток.

Приклад розв'язання задачі

На територію України ввозиться 15 000 пляшок горілки. Об'єм однієї пляшки - 0,5 л. Міцність горілки - 40%. Ставка акцизного податку - 16 грн. за 1 літр 100%-го спирту.

- 1. Перерахуємо ставку АП для 40% -го напою:
- $16 \times 0,4 = 6,4$ грн. за 1 літр 40%-ї горілки.
- 2. 15 000 пляшок на 0,5 л. переводимо в літри:
- $15\ 000 \times 0,5 = 7\ 500$ л. горілки.
- 3. Сума АП становитиме:

ВИСНОВОК

САМОСТІЙНО

Марка акцизного податку

Спеціальний знак, яким маркуються алкогольні напої та тютюнові вироби, наявність якого на цих товарах підтверджує сплату акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів, здійснюється відповідно до положення, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Відповідальність за підробку марок акцизного податку

Законодавчі зміни до Кримінального кодексу України, введені Законом України від 18 вересня 2012 року № 5283-IV, прирівнюють підробку марок акцизного податку до фальшування національної валюти України, іноземної валюти та державних цінних паперів. За виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання а також збут вказаних «підробок», наразі передбачене покарання у вигляді позбавлення волі на строк від трьох до семи років. За ті самі дії, вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб чи у великому розмірі – від п'яти до десяти років з конфіскацією майна.

Закон набрав чинності 18 жовтня 2012 року.

Маркування підакцизної продукції

Підтвердженням сплати акцизного податку з алкогольних напоїв і тютюнових виробів, які вироблені на митній території України або імпортуються, є наявність акцизних марок встановленого зразка.

Маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється у спосіб, що забезпечує розрив таких марок при відкупорюванні розкриванні товару.

Для маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів вітчизняного походження використовуються **акцизні марки зеленого кольору**, а для імпортного походження - **фіолетового кольору**.

Зразки марок акцизного податку, які використовуються для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Акцизні склади

Акцизні склади утворюються з метою підвищення ефективності роботи із запобігання та боротьби з незаконним виробництвом і обігом спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів, посилення контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до бюджету акцизного податку в Україні.

На цих складах постійно діють представники органу податкової служби. Транспортування горілки та лікєро-горілочаних виробів, відвантажених з акцизного складу підприємства, на якому виробляються горілка та лікєро-горілочані вироби, без товарно-транспортних накладних з відміткою представника органу державної податкової служби на акцизному складі забороняється.

Звільнені від сплати акцизного податку операції з підакцизними товарами (продукцією):

Придбання за кошти державного та місцевих бюджетів легкових автомобілів спеціального призначення для інвалідів (у т. ч для дітей-інвалідів) та легкових автомобілів спеціального призначення для МОЗ та МЧС України.

Ввезення підакцизних товарів (продукції), призначених для офіційного використання дипломатичними та консульськими і службами іноземних держав, а також особистого використання їх працівниками. За умови реалізації вказаних товарів (продукції) на митній території України податок сплачується за ставками, що діяли на момент митного оформлення таких товарів.

Розміщення ввезених підакцизних товарів у митний режим: транзиту, митного складу, магазину безмитної торгівлі, тимчасового ввезення, переробки на митній території України.

Безоплатна передача для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду або внаслідок відмови власника, відповідно до Порядку утилізації або знищення неякісних чи небезпечних алкогольних напоїв та тютюнових виробів, затвердженого Постановою КМУ від 19.04.2004 р. № 508.

Реалізація вироблених на митній території України підакцизних товарів (продукції), крім нафтопродуктів, що використовуються як і сировина для виробництва підакцизних товарів або ввезення для таких цілей виробником підакцизних товарів (за умови пред'явлення мінному органу ліцензії на право виробництва).

Ввезення підакцизних товарів фізичними особами в межах норм, визначених митним законодавством для безмитного ввезення.

Реалізація алкогольних напоїв і тютюнових виробів, виготовлених вітчизняними виробниками, магазинам безмитної торгівлі.

Ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) як міжнародної технічної допомоги (за виключенням алкогольних напоїв та тютюнових виробів).

Ввезення на митну територію України акредитованими державними випробувальними лабораторіями та суб'єктами господарювання еталонних (моніторингових) чи тестових зразків тютюнових виробів для проведення відповідних досліджень чи випробувань.

Реалізація скрапленого газу на спеціалізованих аукціонах для потреб населення.